

Regler for spesialistutdanning av tannleger

Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 19.12.2008

1.	Formelt grunnlag.....	3
2.	Den norske tannlegeforenings spesialistkomité.....	3
3.	Generelle regler.....	3
3.1	Rett til spesialistgodkjenning.....	3
3.2	Søknad.....	4
3.3	Krav om allmennpraksis.....	4
3.4	Utdanningens innhold/elementer.....	4
3.5	Utdanningens varighet.....	4
3.6	Vitenskapelig kompetanse	4
3.7	Pedagogisk kompetanse	4
3.8	Ansvar for undervisningen.....	5
3.9	Tverrfaglighet.....	5
3.10	Veiledning.....	5
3.11	Dokumentasjon for utdanningen.....	5
3.12	Dokumentasjon av pasientbehandling.....	5
3.13	Pedagogisk trening.....	5
3.14	Skriftlig arbeid.....	5
3.15	Eksamen.....	6
4.	Spesielle regler vedrørende endodonti.....	6
4.1	Læringsmål.....	6
4.2	Klinisk utdanning.....	6
4.3	Eksamen.....	6
5.	Spesielle regler vedrørende kjeve- og ansiktsradiologi.....	6
5.1	Læringsmål.....	6
5.2	Klinisk utdanning.....	6
5.3	Eksamen.....	7
6.	Spesielle regler vedrørende kjeveortopedi.....	7
6.1	Læringsmål.....	7
6.3	Klinisk utdanning.....	7
6.3	Eksamen.....	7
7.	Spesielle regler vedrørende oral kirurgi og oral medisin.....	7
7.1	Læringsmål.....	7
7.2	Klinisk utdanning.....	7
7.3	Eksamen.....	8
8.	Spesielle regler vedrørende pedodonti.....	8
8.1	Læringsmål.....	8
8.2	Klinisk utdanning.....	8
8.3	Eksamen.....	8
9.	Spesielle regler vedrørende periodonti.....	8
9.1	Læringsmål.....	8
9.2	Klinisk utdanning.....	9
9.3	Eksamen.....	9
10.	Spesielle regler vedrørende oral protetik.....	9
10.1	Læringsmål.....	9

10.2 Klinisk utdanning.....	9
10.3 Eksamen.....	9
11. Bestemmelser for kandidater som er under spesialistutdanning, påbegynt før 1. januar 2007.....	9
12. Overgangsregler for godkjenning som spesialist i endodonti, kjeve- og ansiktsradiologi og oral protetik .	10
Vedlegg	11

1. Formelt grunnlag

- Lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell § 53 fastsetter at det er Helsedirektoratet som gir spesialistgodkjenning. Helsedirektoratet kan delegere myndighet til å gi spesialistgodkjenning til private yrkesorganisasjoner
- Etter forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell av 21. desember 2000 nr. 13/84 er det departementet som fastsetter nærmere regler om gjennomføringen av spesialistutdanning av tannleger
- I vedtak av 9. januar 2001 har Den norske tannlegeforening blitt tildelt (delegert) myndighet til å foreta spesialistgodkjenning av tannleger iht. lov om helsepersonell § 53 og forskriften om spesialistgodkjenning av helsepersonell § 1, annet ledd
- Den norske tannlegeforening er i tillegg gitt myndighet til å foreta spesialistgodkjenning av tannleger iht. §§ 6 og 15 i forskrift av 21. desember 2000 nr. 13/77 om autorisasjon mm. av helsepersonell i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde

2. Den norske tannlegeforenings spesialistkomité

Den norske tannlegeforenings spesialistkomité består av leder, som ikke er spesialist, og ett medlem fra hver spesialitet. Det skal i tillegg oppnevnes to representanter fra hver spesialitet. Disse to representantene tiltrer komiteen ved vurdering av søknader innen sin spesialitet.

Spesialistkomiteen behandler søknader om godkjenning av spesialister i henhold til spesialistreglene og innstiller overfor hovedstyret. Innstilling til godkjenning som spesialist skal gis med alminnelig flertall. Vedtak fattes av tannlegeforeningens hovedstyre. I særlige tilfelle kan deler av spesialistreglene fravikes. Avslag kan påklages til Statens helsepersonellnemnd.

Spesialistkomiteen skal melde til den institusjon som har ansvar for undervisningen når vesentlige kvalitetsavvik registreres.

3. Generelle regler

3.1 Rett til spesialistgodkjenning

Rett til spesialistgodkjenning etter søknad har den som:

- a) har gjennomført og fått godkjent utdanning/tjeneste i vedkommende spesialitet ved institusjon med godkjent utdanningsprogram, jfr pkt 3.8.
- b) har utenlandsk utdanning/tjeneste som anerkjennes som jevngod med tilsvarende norsk spesialitet,
- c) har utenlandsk spesialitetsgodkjenning som er anerkjent etter avtale om gjensidig godkjenning, jf. hpl. § 52, eller

d) på annen måte har godtgjort å ha den nødvendige kyndighet

3.2 Søknad

Tannleger som ønsker godkjenning som spesialist, sender søknad til Den norske tannlegeforening. Søknaden skal inneholde:

- kopi av gyldig norsk autorisasjon som tannlege
- dokumentasjon på at kandidaten har fullført spesialistutdanningen og bestått eksamen
- bekreftede opplysninger om praksis før opptak, studieforløp og klinisk tjeneste,
- vurderingsmappe og eventuelt annen dokumentasjon som er nevnt i bestemmelsene for den enkelte spesialitet.
- skriftlig arbeid i henhold til krav til den enkelte spesialitet
- kvittering for innbetalt spesialistgebyr

3.3 Krav om allmennpraksis

For å bli godkjent som spesialist forutsettes det at kandidaten før opptaket til spesialistutdanningen i to år har hatt allmennpraksis som hovedvirksomhet. Inntil ett år kan erstattes med utført vitenskaplig arbeid. Kandidater med dobbeltkompetanse må dokumentere minst ett års allmennpraksis før eller etter spesialistutdanningen for å bli godkjent som spesialist.

3.4 Utdanningens innhold/elementer

Fulltids spesialistutdanning inneholder obligatoriske kurs i kjernepensum, støttefag og fagspesifikke kurs. Utdanningen omfatter teoretisk undervisning, herunder fjernundervisning, veiledet praksis, pedagogisk trening, prosjektarbeid og selvstudier.

3.5 Utdanningens varighet

Fulltids spesialistutdanning normeres til 36 timer pr. uke i 40 uker per år i 3 år. Spesialistutdanningen skal som hovedregel være gjennomført i løpet av en treårsperiode (fem år for oral kirurgi og oral medisin). I henhold til EU-direktiv nr 2005/36/EF kan utdanningen gjennomføres på deltid. Hvis gjennomføringen går ut over seks år (åtte år for oral kirurgi og oral medisin), skal det fremlegges særskilt begrunnelse.

3.6 Vitenskapelig kompetanse

Spesialistutdanningen skal bidra til at kandidaten utvikler kompetanse til å vurdere kritisk og å ta i bruk resultat fra vitenskapelig arbeid i egen praksis, formidle vitenskapelige resultater og å utføre eget forskningsarbeid.

3.7 Pedagogisk kompetanse

Utdanningen skal gi kompetanse til å veilede andre utøvere i helsetjenesten både når det gjelder individrettede og systemrettede tiltak. Kandidaten skal kunne planlegge og gjennomføre undervisning, og bidra til etterutdanning innen fagdisiplinen.

3.8 Ansvar for undervisningen

Helsedirektoratet skal godkjenne utdanningsprogram ved den enkelte institusjon. Dette gjelder ikke spesialistutdanning som foregår ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Institusjonen har det faglige ansvar for undervisningen, både den akademiske, teoretiske og kliniske. Helsedirektoratet godkjenner utdanningsprogrammet etter de til enhver tid gjeldende regler, se vedlegg 1. Deler av undervisningen kan finne sted utenfor institusjonen etter dennes godkjenning.

3.9 Tverrfaglighet

Utdanningen skal gi tilstrekkelig innsikt i tilgrensede fagdisipliner, slik at den gir grunnlag for å kunne delta i samarbeid om behandling av pasienter som krever tverrfaglig kompetanse. For alle spesialitetene er det obligatorisk med klinisk arbeid i et tverrfaglig miljø.

3.10 Veiledning

I spesialistutdanningen inngår kun spesialitetsrettet klinisk virksomhet som er gitt under veiledning. Institusjonen skal sørge for at spesialistkandidaten får kvalifisert veiledning for å sikre kvalitet og fremdrift i utdanningsforløpet. Veilederen skal være spesialist i den enkelte fagdisiplin og godkjennes av institusjonen. Veiledning foregår dels pasientnært, dels ved gjennomgang av pasientkasuistikker og mappevurdering i avtalte veiledningsmøter. Dette kan også foregå som fjernveiledning.

3.11 Dokumentasjon av utdanningen

Kandidaten må kunne dokumentere hele studieforløpet.

3.12 Dokumentasjon av pasientbehandling

All pasientbehandling skal dokumenteres i en læringsmappe (se vedlegg 2) som skal kunne fremlegges.

3.13 Pedagogisk trening

Pedagogisk trening kan bestå av instruktør/veiledertjeneste og/eller deltakelse i teoretisk undervisning av studenter og helsepersonell. Slik trening skal som hovedregel ikke overskride 10 % av normert studietid.

3.14 Skriftlig arbeid

Kandidaten skal legge frem et skriftlig arbeide som skal være godkjent av ansvarlig organ for spesialistutdanningen ved institusjonen. Det skriftlige arbeidet skal fortrinnsvis være relatert til spesialiteten det søkes om godkjenning i, og kan være et vitenskapelig arbeide basert på egen forskning, et kompilatorisk arbeide eller en særlig verdifull, dokumentert innsats av pedagogisk art. Hvis kandidaten ikke er førsteforfatter, må det gå frem hvilken del av arbeidet kandidaten har utført. Arbeidet skal være på et nivå som gjør det publiseringsverdig. Avlagt doktorgrad innen relevant fag skal godkjennes som det skriftlige arbeidet. Annet vitenskapelig arbeid kan godkjennes som det skriftlige arbeidet etter søknad.

3.15 Eksamen

Spesialisteksamen skal avlegges for en kommisjon på tre medlemmer oppnevnt av ansvarlig organ ved institusjonen, hvorav ett medlem skal være eksternt. Til eksamen skal det legges fram en vurderingsmappe (se vedlegg 2) som fyller de krav som fremgår av reglene for den enkelte spesialitet.

4. Spesielle regler vedrørende endodonti

4.1 Læringsmål

- Kunne stille nøyaktig diagnose og gi effektiv behandling av infeksjoner og andre endodontiske sykdommer i pulpa og det periapikale området
- Kunne gjennomføre utredning og diagnostisering av ekstraordinære orale smertetilstander der dentale årsaker ikke kan utelukkes

4.2 Klinisk utdanning

Pasientbehandling skal foregå kontinuerlig i alle tre studieår. Læringsmappen skal inneholde minst 135 kasus. Det skal dokumenteres stor variasjonsbredde blant de behandlede kasus.

4.3 Eksamen

Til eksamen skal fremlegges en vurderingsmappe med 20 ferdigbehandlede og varierte kasus fra læringsmappen. Minst halvparten av behandlingene skal foregå i minst et halvt år.

5. Spesielle regler vedrørende kjeve- og ansiktsradiologi

5.1 Læringsmål

- Kunne bruke avanserte radiologiske bildemodaliteter optimalt ved diagnostikk av pasienter med odontologiske problemstillinger, dvs. tilstander i tenner, kjever og tilgrensende strukturer
- Kjenne godt til validitetstesting av diagnostiske radiologiske metoder
- Kjenne godt til ioniserende stråling og strålebelastningen ved radiologiske undersøkelser av kjever og ansiktsskjelett med bløtvev

5.2 Klinisk utdanning

Pasientutredning under veiledning skal foregå kontinuerlig i alle tre studieår. Kandidaten skal i løpet av studiet gjennomføre sideutdanning ved medisinsk institusjon/sykehus, dels i radiologi med vekt på øre-nese-hals og nevreradiologi og dels i oral/kjeveradiologi.

Læringsmappen skal dokumentere diagnostiske utredninger av i alt 600 pasienter med et bredt spekter av problemstillinger. Minimum 75 skal være utredet med avanserte radiologiske modaliteter og ytterligere 15 med projeksjonsradiografiske undersøkelser av kjeve- og ansiktsskjelettet.

5.3 Eksamen

Til eksamen fremlegges en vurderingsmappe med 60 selekterte kasus fra læringsmappen, hvorav 20 med avansert utredning som viser både nivået og bredden i pasientutredningene.

6. Spesielle regler vedrørende kjeveortopedi

6.1 Læringsmål

- Ha inngående kjennskap til ansiktets vekst og tannsettets utvikling
- Kunne diagnostisere og behandle alle former for malokklusjoner som opptrer i befolkningen

6.2 Klinisk utdanning

Pasientbehandling under veiledning skal foregå kontinuerlig i alle tre studieår. Pasientene skal representere et bredt spekter av malokklusjoner og behandlingsstrategier. Kandidaten skal delta i behandling av barn med leppe/kjeve/ganespalte ved spesialenhet. De skal også delta ved ortognatisk kirurgiske inngrep på egne pasienter.

Læringsmappen skal inneholde 100 kasus, hvorav minst 60 nye pasienter.

6.3 Eksamen

Til eksamen fremlegges en vurderingsmappe som skal inneholde dokumentasjon av 10 ferdigbehandlede kasus fra læringsmappen. Eksamenskasusene skal representere stor variasjon med hensyn til både malokklusjonsproblem og behandlingsstrategi.

7. Spesielle regler vedrørende oral kirurgi og oral medisin

7.1 Læringsmål

- Kunne beherske utredning og diagnostikk samt kirurgisk og medisinsk behandling og rehabilitering av pasienter med sykdommer, skader, smerter og misdannelser i munnhule, kjever og tilgrensende områder i ansiktet

7.2 Klinisk utdanning

Hovedutdanning

Klinisk tjeneste og veiledning ved utdanningsinstitusjon for oral kirurgi og medisin

Klinisk tjeneste og veiledning ved oral-/kjevekirurgisk avdeling/seksjon ved universitetssykehus

Klinisk tjeneste og veiledning ved oral-/kjevekirurgisk avdeling/seksjon på somatisk sykehus

Medisinsk sideutdanning

Denne delen av utdanningen skal til sammen omfatte 10 måneders tjeneste ved sykehusavdelinger for øre-nese-hals, plastisk kirurgi, anestesi og generell kirurgi/ortopedi. Annen fagkrets kan godkjennes etter søknad

Instruktør/veiledningstjeneste gjennomføres når kandidaten har poliklinisk tjeneste og utfører utredninger, operasjoner og annen behandling som en del av den ordinære uketjenesten i utdanningsplanen.

Læringsmappen skal dokumentere at kandidaten har deltatt i et bredt spekter av oralkirurgiske og oralmedisinske prosedyrer. Det må gå frem i hvilken grad kandidaten selv har utført inngrepet eller vært assistent. Læringsmappen skal minst inneholde 100 varierte kasus. Valg av kasus gjøres i henhold til lærestedets retningslinjer.

7.3 Eksamen

Til eksamen legges fram en vurderingsmappe som skal inneholde 30 kasus hentet fra læringsmappen. Kasusene skal utførlig dokumentere variasjon i kompleksitet.

8. Spesielle regler vedrørende pedodonti

8.1 Læringsmål

- Kunne behandle særlig kompliserte eller sjeldne pedodontiske kasus som henvises fra tannleger, pediatrike og barnpsykiatriske klinikker eller andre instanser
- Kunne beherske behandling av pasienter under sedasjon og anestesi
- Kunne planlegge forebyggende programmer for enkeltindivider og grupper av individer
- Kunne organisere ettersyn og nødvendig behandling for spesielle grupper av barn og ungdom

8.2 Klinisk utdanning

Pasientbehandling skal foregå under alle tre studieår og bestå av pasientbehandling ved utdanningsinstitusjonen, klinisk utdanning ved andre fagavdelinger og klinisk virksomhet i den offentlige tannhelsetjenesten. Kandidaten skal ha gjennomgått kurs i sedasjon og anestesi (lystgass).

Læringsmappen skal inneholde til sammen 90 kasus.

8.3 Eksamen

Til eksamen legges frem en vurderingsmappe med 10 kasus hentet fra læringsmappen. Disse skal vise bredden i fagområdet.

9. Spesielle regler vedrørende periodonti

9.1 Læringsmål

- Kunne diagnostisere, vurdere prognose og behandle sykdom i tennenes støttevev
- Kunne behandle alle former for og grader av periodontal sykdom, inklusive særlig kompliserte eller uvanlige kasus
- Kunne diagnostisere og ev. behandle tilstander og sykdommer i gingiva og de orale slimhinner som ikke går inn under diagnosene periodontal sykdom og gingivitt
- Kunne foreta innsetting, etterkontroll og vedlikehold etter behandling med transmucosale orale implantater og kunne diagnostisere og behandle peri-implantitt i alle sine former

9.2 Klinisk utdanning

Pasientbehandling skal foregå kontinuerlig under alle tre studieår, og omfatte behandling av pasienter med varierende grad av periodontal sykdom. Kandidatene skal i læringsmappen kunne dokumentere at de på egen hånd har gjennomført pasientutredning, akuttkirurgiske inngrep og systematisk periodontal behandling av pasienter med ulike kliniske problemstillinger.

Læringsmappen skal inneholde i alt 50 kasus. Det skal dokumenteres stor variasjonsbredde blant de behandlede kasus

9.3 Eksamen

Til eksamen fremlegges en vurderingsmappe med 10 ferdigbehandlede kasus fra læringsmappen. Kasusene skal utførlig dokumentere variasjon i kompleksitet.

10. Spesielle regler vedrørende oral protetik

10.1 Læringsmål

- Kunne planlegge helhetlig behandling og rehabilitere pasienter som krever særlig omfattende og kompliserte protetiske løsninger
- Kunne utrede og behandle pasienter med smertetilstander knyttet til tyggeapparatet

10.2 Klinisk utdanning

Pasientbehandling skal foregå kontinuerlig under alle tre studieår. Det tverrfaglige aspektet skal vektlegges. Behandlingen skal primært konsentreres om pasienter som trenger vurdering / behandling av kollega med spesialkompetanse i en eller flere andre kliniske spesialfelt. Læringsmappen skal inneholde i alt 50 kasus. Det skal dokumenteres stor variasjonsbredde blant de behandlede kasus.

10.3 Eksamen

Til eksamen legges det fram en vurderingsmappe med 20 kasus fra læringsmappen. Det skal dokumenteres variasjon i kompliserte og spesielle behandlinger.

11. Bestemmelser for kandidater som er under spesialistutdanning, påbegynt før 1. januar 2007

Hovedregelen er at spesialistgodkjenning skal foretas etter de bestemmelser som gjelder på søknadstidspunktet. Kandidater som har gjennomført en vesentlig del av spesialistutdanningen i kjeveortopedi, oral kirurgi og oral medisin, pedodonti og periodonti før 1. januar 2007, kan søke om å bli godkjent etter NTFs tidligere spesialistregler. Slik adgang gjelder til 31. desember 2011.

12. Overgangsregler for godkjenning som spesialist i endodonti, kjeve- og ansiktsradiologi og oral protetik

- De som har godkjent videreutdanning som tilsvarer de nye spesialitetene, skal etter søknad innen 31. desember 2008 gis godkjenning som spesialist. Søker må dokumentere
  - minst to års praksis som allmenntannlege
  - gjennomført utdanningsløp og bestått eksamen i videreutdanning innen det aktuelle fagområdet

- Hovedregelen er at spesialistgodkjenning skal foretas etter de bestemmelser som gjelder på søknadstidspunktet. Kandidater som har gjennomført en vesentlig del av videreutdanningen før 1. august.2007, har adgang til å søke om å få godkjent denne utdanningen inntil 31. desember 2011.

Vedlegg

Definisjoner

Læringsmappe

Dette er en oversikt over all pasientbehandling spesialistkandidaten har utført som en del av sin utdanning. Den inkluderer anamnestisk informasjon, diagnose, behandlingsplan og registrering av behandlingsforløp, herunder behandlingsresultat for den enkelte pasient. Informasjonen inkluderer også den dokumentasjon som er innhentet i form av røntgenbilder, fotografier, modeller og annet, og gir en oversikt over den kliniske læringsprosessen kandidaten har gjennomgått. I praksis samles disse opplysningen i pasientjournalen.

Det skal foreligge et register over hvilke pasienter som inngår i læringsmappen.

Vurderingsmappe

Vurderingsmappen inneholder en presentasjon av et definert antall pasientbehandlinger hentet fra læringsmappen. Det stilles krav til sammensetningen av kasus når det gjelder type diagnose, alvorlighetsgrad og behandlingstilnærming. Mappen skal dokumentere at kandidaten har vært eksponert for den kliniske spennvidden som fagområdet representerer.

I tillegg til å gi en systematisert oversikt over diagnose, indikasjon, behandling og resultat skal det for hvert kasus foreligge en vurdering av behandlingsprosessen og utfallet av denne. Alternative behandlingsplaner skal diskuteres der dette er aktuelt, og kandidaten skal gi en oppsummering av læringsutbyttet. Hensiktene med vurderingsmappen er at kandidaten skal vise klinisk modenhet ved å reflektere over egne erfaringer. Samtidig gis fagmiljøet et grunnlag for vurdering av kandidatens kompetanse. Alle pasientdata skal være anonymisert.